



άποψη

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΠΡΟΦΥΛΛΙΔΗ

Από τα βάρια στην προδοσία

Η προσαρμογή στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον αποτελεί προϋπόθεση επιβίωσης για κάθε έμβιο ον. Η φύση είναι σκληρή και αδυσώπητη. Όσοι δεν προσαρμόζονται τελικώς αποτυγχάνουν ή πεθαίνουν. Η βασική αυτή αρχή ισχύει αναλλοίωτη και στην οικονομία, την κοινωνία, την πολιτική. Γι' αυτό και πρέπει να είναι εξαιρετικά καχύποπτος κανείς στους όρκους αιώνιας πίστης που γίνονται εύκολα και πραγματοποιούνται σπάνια. Η απόσταση ανάμεσα στα βάρια και την προδοσία, στη στήριξη και την αποστασία, στη συνεργασία και τη διάλυση είναι πολύ μικρή. Όταν έλθει η ώρα της σύγκρουσης ανάμεσα στο συλλογικό και το ατομικό, οι περισσότεροι θα διαφυλάξουν το σαρκίον τους. Θα απαρνηθούν εύκολα αυτό στο οποίο πριν από λίγο όμνυαν, ακόμη κι αν Αυτό είναι το Ύψιστο, ο Θεός. Το ότι θα μεταμεληθούν, μόλις ο αλέκτωρ φωνάξει τρεις φορές, δεν αίρει το στοιχείο της απιστίας, επιβεβαιώνει απλώς το αδύναμο της ανθρώπινης ύπαρξης.

Γι' αυτό και είναι ευκολότερο να παραμείνει κανείς πιστός σε γενικές ή γενικόλογες αρχές, όπως η αγάπη, η ελευθερία, η αλληλεγγύη, που μπορούν να προσαρμοστούν σε μεταβαλλόμενες καταστάσεις. Συχνά μάλιστα οι άνθρωποι με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είναι περισσότερο πιστοί από τους μορφωμένους, απλά γιατί γοντεύονται από υψηλές αξίες, τις οποίες ενδεχομένως να μην κατανοούν και στις οποίες υποτάσσουν την ατομικότητά τους.

Την απιστία και την προδοσία μπορεί να προκαλέσει, ιδιαίτερα στην πολιτική, η καλλιέργεια από τον γνήτορα αυξημένων προσδοκιών, δυσανάλογων προς την πραγματικότητα. Οι απογοητευμένοι από τις μεγάλες υποσχέσεις ξεστρατίζουν. Γι' αυτό και όσοι ηγούνται στην πολιτική, στην οικονομία, στην οικογένεια πρέπει να πολιτεύονται με μέτρο και αυτοσυγκράτηση, αν δεν θέλουν να ζητηθεί σύντομα η κεφαλή τους επί πίνακι. Μία πολιτική ερμηνεία της προδοσίας του Ιούδα είναι ότι προσδοκούσε (όπως και οι Ζηλωτές ομοϊδεάτες του) από το Θεάνθρωπο να απελευθερώσει την Παλαιστίνη από τους Ρωμαίους και πρόδωσε το Διδάσκαλό του, όταν διαψεύστηκε. Ο δυστυχής Ιούδας δεν κατάλαβε ποτέ το αληθές νόημα των λόγων του Θεανθρώπου. Το ενδεχόμενο απιστίας προσπαθούν να αποτρέψουν ορισμένοι δημιουργώντας φρουρές πραιτοριανών, που τους θεωρούν έμπιστους. Ένα τέτοιο εγχείρημα είναι αλυσιτελές, οι Εφιάλτες και οι Ιούδες παρεισφρέουν παντού. Ως κλασικό έμβιο ον ο άνθρωπος, όταν διακυβεύονται η επιβίωσή του, φυσική, οικονομική, πολιτική, ή τα συμφέροντά του, ξεχνά κάθε έννοια πίστης. Η φιλαυτία και ο ατομικισμός ελλοχεύουν και πνίγουν πολλά υψηλά ιδανικά. Η απιστία του ανθρώπου, ιδιαίτερα στην πολιτική, είναι καλώς ή κακώς η κρατούσα κατάσταση και η πίστη η εξαίρεση. Και ποια στάση πρέπει να έχει αυτός προς τον οποίο στρέφεται η προδοσία και η απιστία; Μεγαλοψυχία και γενναιότητα ή νέμεση και τιμωρία; Εξαρτάται από τη συγκυρία, το διακύβευμα και την ιδεολογική αφετηρία του καθενός.